

Spåren efter oss

”
*Ingenting
försvinner
- allt blir
kvar.*

CLAES KLASANDER, FÖRESTÅNDARE CETIS

Vad lämnar vi efter oss? Vi är nu i antropocen. Människan lämnar mer spår i naturen, än naturen själv. Vi förändrar också naturen. Mer än naturen klarar av, vad det verkar. Mycket av det vi lämnar efter oss, är spår av människans tekniska verksamhet. Hur ska vi tänka om det när vi blickar framåt eller bakåt i historien – eller när vi betraktar vår egen samtid? Vad säger vi till eleverna? Vad säger de själva?

Det finns ett litet privat historiskt museum i Lecce, Italien, där det sitter ett inplastat reportage från New York Times vid entrén. Där står att läsa att familjen köpte fastigheten år 2000 för att öppna en restaurang, men att det blev stopp i ett avloppsrör någonstans under golvet i källaren. Mannen började gräva. Han hittade inte röret direkt. Han kallade in sina söner för en veckas grävning. Då hittade de en massa intressanta föremål från 600-talet. Han fortsatte gräva – i hemlighet för sin fru. Det blev ingen restaurang. Åtta år senare blev det ett fyra våningar djupt museum, rakt ner

i historien. ”Så fort man börjar gräva, kommer århundraden av historia fram.”, står det i artikeln.

Vad blir inte kvar?

Huvudsakligen är det saker i sten eller lergods och metaller, som kommer fram vid sådana utgrävningar. Organiskt material har en tendens att försvinna. Det gör att historien lite för ofta skrivs av det materialet som blir kvar. Jag gör i mitt inre en jämförelse med den gången vår familj tog båten från Stadshuskajen i Stockholm ut till Björkö, för att titta på Birka. ”Här låg Birka”, sa guiden och pekade ut över ett grönt fält med några rutor utmärkta för utgrävningar. De spår vikingarna lämnade efter sig var inte lika tydliga som de i Italien. Trähusen var borta. Gropar där stolpar till husen rests eller där eldstäder och avfallsgropar funnits etc. gick att finna spåren av. Men i övrigt... inte så mycket.

Vad blir kvar?

Något år senare var jag i Istanbul. Det är en stad med så många kulturella lager, i tid och rum. Vi besökte en underjordisk vattencistern, stor som några sporthallar, vacker, med många hundra pelare, byggd långt innan de vikingar som nådde Kon-

stantinopel, eller Miklagård, anlöpte. För dem som återvände till Birka måste mötet med denna stenkultur varit häpnadsväckande, kanske svårt att förklara. Detta, menar jag, säger något om hur den tekniska historien går i olika takt, sprids, ändras. Och att vår kunskap om den delvis är beroende av det som blir kvar.

Hur blir vi betraktade?

”Ingenting försvinner – allt blir kvar!” är en gammal devis. Vi lämnar efter oss plastberg, svärnedbrytbara kemikalier, mängder av blykolor på våra gamla slagfält, kärnkraftsavfall. Vi lämnar efter oss... En del syns, en del märks bara effekterna av. Men vi lämnar också efter oss stor kunskap om både naturen och den konstruerade världen. Den kunskapen behöver vi förvalta i undervisningen redan nu! Och ta upp i relation till våra materialval i teknikundervisningen, i produktionssystemen, i användningen av teknik, i undervisningen om teknisk förändring. Utan att förlora hoppet om att arkeologerna om tusen år kommer se att vi gjorde något bra här i början av 2000-talet.

Reportaget i New York Times:

www.museofaggiano.it/en/the-new-york-times-14-4-2015-2

Teknikundervisning i skolan
ges ut av CETIS - Nationellt resurscentrum för teknikundervisning i skolan, vid Linköpings universitet. Nyhetsbrevet utkommer fyra gånger per år.

ANSVARIG UTGIVARE

Claes Klasander, CETIS
E-post: claes.klasander@liu.se
Telefon: 011-36 33 07

LAYOUT

Christina Wallnér, No Wait AB

REDAKTÖR OCH KONTAKT

Katarina Rehder, CETIS
E-post: katarina.rehder@liu.se
Telefon: 011-36 31 20

Postadress:

Linköpings universitet
Campus Norrköping
601 74 Norrköping

PRENUMERATION

Beställ ditt digitala exemplar gratis på CETIS hemsida.

Prenumerationsfrågor:

Lena Haskler
E-post: lena.haskler@liu.se
Telefon: 011-36 36 58

www.cetis.se